

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1-50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

III. kongres in VI. skupščina UJU v Beogradu.

Z BEOGRAJSKIM KONGRESOM JE SITUACIJA POPOLNOMA RAZČIŠČENA IN JASNA. — SPLOŠNE IZJAVE ZA POPOLNO STANOVSKO EDINSTVO UČITELJSTVA. — TUDI DRUGO UČITELJSTVO JE PROTI ZLORABI NARODNEGA EDINSTVA ZA CEPLJENJE NAŠIH STANOVSKIH VRST. — UČITELJSTVO IZ VSEH DELOV DRŽAVE SE JE IZREKLO PROTI VNAŠANJU VSAKIH PRIMESI PARTIZANSTVA V NAŠE STANOVSKO PROGRAME. — TEZE DEKLARACIJE SO ZMAGALE TUDI V BEOGRADU. SVEČANE IZJAVE PREDSTAVNIKOV NOVE UPRAVE UJU.

UČITELJSKI DNEVI V BEOGRADU.

Po šestih letih smo vnovič hiteli v našo lepo prestolico, smo obiskali kraljevski Beograd, kjer je bil 18. julija 1920 položen temelj našemu UJU.

Leta 1920 smo se sestali prvič v bratski slogi učitelji cele države.

Naravno, da je to vplivalo na nas tako silno, da nismo imeli časa razmišljati o težkih problemih vzgoje naroda, da nismo imeli časa razpravljati o preteklosti, analizirati sedanost ali pa delati načrtov za lepšo in boljšo bodočnost.

Navdušeni, kakor znamo biti le mi, nešteto krat prevarani idealisti smo podirali mostove za seboj in hiteli v bodočnost v zavesti ene misli, ene ideje — vseobjemajočega jugoslovenstva. Slovenci smo prvi razkrili streho svoje dotodanje Zaveze. Srbi so sledili, Hrvatje so odlašali in se niso mogli takoj odločiti. No slednjič so bile premagane ovire in 18. julij 1920 je danes mejnik med bivšim in sedanjim.

Ideja enotne skupne stanovske organizacije je padla na rodovitna tla — le žal, da se ni še povsem realizirala, ker so ovire, ki jo zastavljajo velikanske in političke — nesrečno dete vsakdanjega življenja ruši, kar grade idealisti.

Zato smo danes po šestletnem obstoju še vedno prešibki, še vedno ni v nas pravega stanovskega nonosa in tudi uspehi, ki jih lahko zabeležimo v tej dobi, niso tako veliki, kakor bi lahko bili.

Stranke so nas, nas še in nas bodo uničevale, če se ne zavemo in se ne osamosvojimo glede stanovske poti od njih.

Svoje dni so nas na Slovenskem ločili v edino pravoverne naprednjake in v zaničevanja vredne klerikalce, v Srbiji si še stoje nasproti učitelji člani raznih strank, na Hrvaškem šteje UJU-ievce državotvorne kosti tovarišu Radičevcu, in narobe.

Da pa moremo vsi naši »priatelji« v kalnem ribariti, nas razdvajajo z idejo narodnega in državnega edinstva.

Spretno markirano stremljenje za nadvlado nad nami — skrivajoč se za geslo narodnega in državnega edinstva, skuša ustvarjati med nami dve fronti: državotvorci in separatisti, kot protidržavne elemente.

Vsiljujejo v organizacijo geslo dnevnopolitično, hočejo razdvajati in ubilati stan, ki mora v eno fronto ako hoče zavzeti v državni mesto, ki mu pripada.

Za to geslo skrivajo nekateri svojo nesposobnost in grehe proti stanu in organizaciji, drugi ga pozdravljajo, ker ga sploh ne umejo, tretji pa hočejo pod njegovo krinko prikriti svojo preteklost, se sramujejo matere ki jih je rodila in se v svoji hlapčevski mentaliteti pridružujejo vladajočim v upu na bogato osebno korist. Toliko v splošnem z ozirom na državne razmere.

Za resnično narodno edinstvo, za zblizanje treh bratov pa ne stori pri tem ničesar pozitivnega. Kljub vsem banketom in sijajnim govorancem se Slovenec, Srb in Hrvat v življenju odtujujejo, a slaba nezmožna urava in neznošna korupcija ubijata čustva ki so prevladovala ob prevratu in jamčila za srečnejšo našo bodočnost.

NEKAJ KRITIKE K PROGRAMU.

Toda namen ni danes razpravljati o tem. Podati hočemo sliko zborovanj, ki so bila v Beogradu od 7.—10. t. m.

in t. i. sliko III. kongresa in VI. glavne skupščine UJU v Beogradu.

Naiprej konstatiram, da je že v programu teh dni, ki ga je objavljala »Narodna Prosveta« v več številkah, slabo izbran raspored ki ni bil v prosep zborovanjem.

Ako bi bil program bolj sestavljen, bi šlo delo gladko od rok in bi ne tičali po nepotrebnem toliko časa v zborovalnih dvoranah, temveč bi si ogledali lahko Beograd in okolico. Tako pa nismo imeli mnogo časa hoditi okoli.

Potem pa tisto medsebojno spoznavanje od 7.—9. zvečer v hotelu »Claridge« (Kleridžesu) v soboto 7. t. m.

Drugo je to, da smatrajo mnogi kongrese za nekako retorično šolo, v kateri nas morè s svojimi filipikami brez vsebine ali pa s svojimi neprestanimi dodatki itd. Lepo je, če se članstvo zaveda svojih pravic, toda vse do gotove mere. Kongres in skupščina ne smeta biti semenj, na katerem bi barantali.

Popis vsega, kar sem videl, mi pokaže v objektivni luči, kaj smo pozitivnega naredili.

DOHOD SLOVENSKE DELEGACIJE V BEOGRAD.

Prvi Slovenci smo prišli v Beograd v petek 6. t. m. ponoči, ostali 7. t. m. zjutraj, kjer smo prejeli vse potrebne informacije glede prenočišč itd.

SKUPŠČINA POV. ZAGREB V ZEMUNU.

Dne 7. t. m. smo odšli s parnikom v Zemun in se udeležili nekoliko skupščine poverjenišva Zagreb Prirčno so nas pozdravili bratje Hrvatje in v odgovoru našega poverjenika Andr. Skulja je izzvenela želja po enotni fronti vsega učitelstva kraljevine k skupnemu cilju.

Skupščine poverjenišva Zagreb ne bom opisoval. Prišli smo tja ravno ko so razpravljali o načinu kako protestirati uspešneje proti preganjanju učitelstva po Hrvaškem, ki je včlanjeno v UJU in se bori za ideale, ki so mu smernice.

Debata je bila burna in spoznali smo, da tiče Hrvatje globoko v dnevni politiki, a videli smo, da se i pri njih dani in da ne bo napadanemu poverjeništvu mogoče zadovoljiti jih s praznimi obljubami.

Kritika ožjega sosveta je pokazala, da hoče hrvatsko učitelstvo delati. Radikalnejši elementi so grozili z eksodusom iz Beograda, če bi jih minister prosvete ne sprejel, oziroma če bi jim ne dal garancij, da popravi krivice.

POSVETOVANJE DELEGATOV LJUBLJANSKEGA POVERJENIŠTVA.

Po prihodu v Beograd smo se Slovenci sestali, da se pogovorimo o taktiki, ki naj jo zavzamemo naši zastopniki v Glavnem odboru. Ukrenili smo vse kar se nam je zdelo potrebno, da branimmo svoje posebno stališče, ki ga vzemamo od sprejetja deklaracije dalje.

SEJA GLAVNEGA ODBORA UJU.

Od 3.—5. je zboroval Glavni odbor, ob 5. uri je bil sestanek delegatov z Glavnim odborom.

Podani so bili naši predlogi glede kandidatov v novi Glavni odbor, v razne odseke. Pobrli so nam legitimacije za verifikacijski mandatov.

Od slovenske delegacije so prišli v verifikacijski odbor strokovni tajnik

to, Josip Kobal, v budžetni odbor tov. blagajnik Rado Grum v odsek za predloge tov. Josip Ribičič, v odsek za »Izveštaj« tov. Dušan Šestan, v odsek za izmeno pravil tov. Anton Skala. V deputacijo za polaganje venca na grob neznanega junaka na Avali je bil določen tov. Musek.

Določeni sestanek v svrhu medsebojnega spoznavanja ob 7. uri se je ponesrečil, kakor sem že omenil, tako je minul prvi dan.

III. KONGRES UJU.

Druga dne — v nedeljo 8. t. m. je bil v veliki dvorani novega vseučilišča III. kongres UJU.

Udeležba je bila prav lepa. Gotovo je bilo nad 2000 ljudi v dvorani — a mnogo jih je stalo še na hodnikih.

Pogrešeno je bilo, ker je bil kongres pred državno skupščino. Logično bi bilo, da bi sledila skupščini beograjskega in zagrebskega poverjenišva VI. državna skupščina. Toda bratje Srbi imajo v tem oziru svoje oziro. Postavili so na nedeljo kongres.

OTVORITVENI NAGOVOR.

Točno ob 9. uri dopoldne je otvoril kongres predsednik Udruženja Vuksanovič.

V svojem govoru je omenjal veliko našo domovino in veliko nacijo, ki jo tvorimo.

Popolnega ujedinenja še ni — je rekel — duhovno pa smo eno.

Posledice večstoletne (tisočletne) ločitve so provincializem, so razne plemenske težnje, ki nas ločijo.

Toda nad plemenom je narod, nad provincializmom — nad pokrajino, je država.

Vse za veliko Jugoslavijo. Zato delajmo za en jugoslovenski narod, da bomo ena država in en narod.

Naglašja to radi onih, ki tega nočejo razumeti.

Nadalje omenja preganjanje hrvatskega učitelstva, proti čemur moramo nastopati enotno.

Potreben nam je enoten šolski zakon. Ko bomo imeli enotno šolstvo — en bukvar za vse bo čelè cili dosežen in bo dobljena velika bitka.

Nato prehaja na dnevni red.

VOLITEV ZAPISNIKARJEV.

Naiprej so bili sorlasno izvoljeni zapisnikarji predlagani že prejšnji dan od delegacije. Med njimi je tudi A. Mervič — zastopnik Slovencev.

VOLITEV ODSEKOV.

Nato je bil izvoljen verifikacijski odbor, za tem še izveštajni odbor.

POZDRAV N. VEL. KRALJU.

Po dovršeni izvolitvi odsekov je bil prečitan in odposlan Niegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru brzoiavni pozdrav, kar je kongres z navdušenjem sprejel.

INCIDENT PRI POZDRAVU MINISTRU PROSVETE.

Pozdravni brzoiavni namenjen ministru prosvete je naletel na velik odpor, ko ga je prečital predsednik.

Razburjenje se je polastilo večine zborovalcev, ki je burno protestirala, da se odpošiljanje te brzoiavke ne odobri.

Spor je nastal v tem, da se v Dubrovniku tudi ni pozdravilo tedanjega

ministra prosvete dr. Korošca in se je sklenilo opustiti tudi v bodoče pozdravljanje min. prosvete. Zborovalci so povdarjali, da ne smemo poznati ministrov partizanov in da mora imeti čista stanovska politika učiteljske organizacije tudi v tem pogledu svoji stalen odreden pravec, ki ne sme poznati partizanske pristranosti.

Zapisnikarji so depešo prepisali.

POZDRAVI ZASTOPNIKOV.

Temu je sledil pozdrav gospodu Dragomiru Obradoviću, ki je zastopal ministrstvo prosvete.

Od srca je pa šel pozdrav tovarišu zastopniku češkega učitelstva in ostalim gostom.

Izmed odzdravov omenjam g. zastopnika ministra prosvete, ki je razvijal svoj program.

Po delu bomo sodili vse, ki prihajajo med nas.

Pozdrav g. vseučiliškega profesorja dr. Dragoljuba Jovanovića pa je bil tako klasičen po vsebini in obliki, da ga je morem podati v verni reprodukciji.

S ponosom je omenjal, da je bil nekoliko časa učitelj v Južni Srbiji. Simpatično je donel njegov pozdrav nam kulturnim delavcem z dežele.

Apeliral je na nas, da ustvarjamo ljudske univerze, da preganjamo analfabetizem, da dvignemo narodno izobrazbo.

Čuvajmo nacionalno vero, nam kliče, ustvarjajmo nacionalno zavest.

Vzgoja te zavesti je zanemarjena, toda boji se, da ne zaidemo tu in ne bomo vzgajali politične narodne zavesti, ker se to načelo napačno umeva. Opozarja nas na nevarnost, da ne zaidemo v politično strankarstvo.

Prešel je čas — verskih bojev, prešel je čas — nacionalne borbe politične borbe so za nami — prihaja pa in vstaja doba ekonomsko-kulturna — vstaja socialna borba.

Učitelstvo bodi tu na mestu, da vrši svoje težko nalogo.

Njegove programatične besede bi bile najprimernejši sklep kongresa. In škoda, da se nismo tedaj razšli.

Pozdrav tov. Opluštila imenom češkega učitelstva se je naslanjal v glavnem na temeljne ideje Komenskega in velikega Masaryka.

Tudi govor profesorskega udruženja je bil primeren dnevu.

Pozival nas je, da delamo v duhu narodovih potreb. Dvignimo mu duh, dvignimo njegov niveau.

Dvignimo ga, da bo vodil svojo usodo z razumom in s poimovanjem svoje vloge v svetu.

DEPUTACIJA ZA POLAGANJE VENCA NA GROB NEZNANEGA JUNAKA NA AVALI.

Nato so bili izbrani zastopniki učitelstva, ki so imeli nesti venec UJU na grob neznanega junaka na Avali. Izmed Slovencev je bil izvoljen tov. Musek.

POZDRAV RUSKIH UČITELJEV.

Sledil je še pozdrav zastopnika ruskih pedagogov, poln zahvale za gostoljubje, ki so ga Rusi deležni pri nas.

POZDRAV NEODREŠENIM BRATOM.

Nato je g. predsednik Vuksanovič poslal še pozdrave bratom-tovarišem (icam) solčne Gorice in lepega Trsta, kar je izzvalo viharen aplavz kongrestov.

Novakovo „Risanje“ je izdelano po predpisanih učnih načrtih. Naroča se v Učiteljski tiskarni.

POPLAVE.

V nadaljnjih svojih izvajanjih je omenial poplave in dejstvo da je Glavni odbor UJU dal 10.000 Din v ta namen in apeliral na nas, da podpiramo akcijo Rdečega križa za pomoč poplavlencem.

VIHARNE SCENE ZARADI PREGANJANJA UCITELISTVA.

Nato je član Glavnega odbora Milan Smiljanić omenjal vesele dneve našega prvega svidenja omenja nadle tovariše in ostro protestira proti preganjanju hrvatskih tovarišev (ic). Protest mora biti energičen in ga je tudi podal.

Taka preganjanja naj se onemogočijo, prizadetim naj se krivice popravi. Hrvatie so bili pri tem zelo razburjeni. G. preds. Vuksanović je nato podal izjavo, ki na ni zadovoljila bratov iz banovine in po dvorani je nastal nemir, v katerem ni mogel do besede tov. Vitorović Dušan iz Obrenovca. Po dvorani so doneli klici: Komunist ne bo govoril, v Moskvo poidi itd. A to vse, ker niso tovariši iz Hrvatske zrela za resen nastop. Njegova izjava bi bila sološne narave in bi bila gotovo soglasno sprejeta, če bi učitelji ne pozabljali na kongresih, da so učitelji.

Ne morejo se otresti strankarske orientacije in pokvarijo vse.

V dvorani je nastal velik hrup in nered in iz vzklikov zborovalcev se je razvidelo da protestirajo proti pristranemu stališču te izjave, ker se je protistiral in obsojalo samo preganjanja pod prosv. min. Radićem na Hrvatskem. **Delegacija je hrupno zahtevala stalnega, nestrankskega pravca v stanovski politiki organizacije tudi v tem oziru, pri čemer se mora obsoditi preganjanja in nezakonnosti, ki so se zgodile nad učitelstvom od vseh prejšnjih režimov in tudi bodočih, ki bi se ponovno lotili preganjanja učitelstva.**

POZDRAVNE BRZOJAVKE.

Medtem je nekdo čital brzojavne pozdrave kongresu, toda slišati jih ni nihče. Med brzojavkami je bil tudi brzojavni pozdrav tov. E. Gangla.

Prizori, ki so se tu odigravali, so mi dokaz, da nismo niti zrela za delo za narodno edinstvo. Saj se razburiamo radi političnih fraz, kako naj zblizujemo naše državljane med seboj. Nemogoče!

IZPOPOLNITEV IZJAVE O PREGANJANJH.

Ko se je nemir nekoliko polegel je predsednik Vuksanović dopolnil prvotno izjavo o obsojanju krivic radi preganjanja učitelstva tako, da izjavljamo, da obsojamo vse krivice brez izjeme. S tem si je osvojil misli tov. Vitorovića. Toda njegova avtoriteta ni mogla pomiriti razburjenih mas.

Šele tov. Jelisava Vavra je s svojim temperamentnim govorom pomirila razgrajče in govorila res iz srca pravih učiteljev ko je konstatirala da smo mi graditelji naše lepe domovine da mi dajejo dušo tej stavbi. Vsi smo vodniki, ki vodimo narod v celino. Toda enoten narod moramo šele zgraditi. V to pa je potrebna ustvaritev nove mentalitete. Zato pa mora sloneti naše delo na ustvarjanju nove narodne mentalitete na najrealnejši podlagi, in v to ime pozdravlja prav vse preganjane brez izjeme, ker so trpeli za te ideale.

Kongres pa naj naide možnost, da bomo prav vsi brez izjeme pod eno streho.

20-LETNICA I. SRBSKEGA UDRUŽENJA.

Zdaj bi imel nastopiti referent gosp. Mihailo Stanojević z referatom o dvalsetletnici prvega vsersrbskega kongresa in prve jugoslovske konference v Beogradu. Toda zaman je bil trud, da bi pomirili opozicijo.

POLAGANJE VENCA PRED SPOMENIK DOS. OBRADOVIĆA.

Predsednik je to uvidel in zaključil kongres s pozivom, da se podamo pred spomenik Dositeja Obradovića, kjer smo položili venec.

Odšli smo. Manifestacija je potekla po programu. Pred spomenikom je govoril tov. Čed. Todorović.

Kongres pa je s tem skrahiral

PAR ZNAČILNOSTI.

Značilno je, da nas ni pozdravil noben zastopnik Beograda, značilno je,

da nas je prezrla kraljeva vlada in ni čutila potrebe, da bi nas pozdravil kak njen zastopnik...

Dobro!

Nismo še zrela, še vre v nas in ne najdemo pravde poti.

Toda pomnilo naj vsi! Jugoslovske učitelji pojde po poti, ki mu io danes kaže slovenski učitelji v zmislu deklaracije in s tem bo narod več pridobil kot s fitmo narodnega edinstva, za katero se skriva korumpirano srce in druge slabosti.

In radi te bodočnosti brez iskanja zaslonbe v kak demagogiji mora vsakdo pozdravljati tudi III. kongres UJU, s katerim je pričelo učitelstvo usmerjati svoje korake v ravno in čisto pot stanovske politike.

KONGRES UJU V BEOGRADU. ZBOROVANJE ODSEKOV.

V nedeljo popoldne so zborovali odseki, in sicer verifikacijski odsek, odsek za predloge, odsek za »Izveštaji«, budžetni odsek v Učiteljskem domu, odsek za izmeno pravil je pa povabil načelnik tega odseka g. Mih. M. Stanojević na gostoljubni svoj dom.

OGLEDOVANJE ZNAMENITOSTI IN RAZSTAV.

Ostali delegati so si ogledali beograjske znamenitosti in razstavo učil g. Opluštila iz Češkoslovske. Razstavil je moderna učila, ki jih je priredilo češkoslovske učitelstvo.

VI. GLAVNA SKUPŠČINA UJU.

Plodovitejša od kongresa je bila državna skupščina, ki se je vršila v ponedeljek 9. t. m.

Otvoril jo je ob 9. uri tov. podpredsednik Vlada Petrović in izrekel svoje obžalovanje nad dogodki prejšnjega dne. Brzojavni odgovor Njegovega Veličanstva je bil sprejet z viharnim navdušenjem.

PROSLAVA 20-LETNICE USTANOVITVE I. SRB. UDRUŽENJA.

Nato je sledil referat tov. Stanojevića o 20-letnici prvega vsersrbskega kongresa, v katerem je sivolasi naš pobornik omenjal vse delo, izvršeno v teh letih in se spominjal vseh mrtvih in živih predbojevnikov našega UJU. Posebno omenja tovariše nadle v vrtincu svetovne vojne. Referat je obsegal obširen historijat zgodovinskih dogodkov, ki so važni kot predzgodovina za naše UJU.

Skupščina je izvajanjem referenta burno pritrdjevala in videti je bilo, da uživa tov. Stanojević med učitelstvom velik ugled.

Tovariš podpredsednik se predavatelju zahvali za trud in pozdravlja nato našega veterana — starega borca za učiteljski stan in za njegov ugled tovariša Mihaila Jovića.

Burno pozdravljen se omenjeni zahvaljuje in bovdaria, da sta Srb in Hrvat — en narod, dveh imen. Ideja bratstva in edinstva se širi. Zato bodite iskreni, bodite edini — deluite skupno in v to nam kliče zdravo!

REFERAT TOV. SKALE O REORGANIZACIJI UJU.

Sledil je referat tov. Antona Skale o reorganizaciji pravil UJU. To je stvaren ekscerpt iz nešteti predlogov, podanih poverjeništvu UJU Ljubljana, kakor tudi drugih okrajnih učiteljskih društev.

Iz njih je predavatelj pobral najboljše in sestavil poročilo, ki nam je pokazalo da si želi učitelstvo naslednjih izprememb:

1. Učiteljska društva naj se imenujejo po kraju, kjer ima predsedstvo svoj sedež.

2. Poverjeništa naj ostanejo. Toda letos ne moremo izmenjati pravil. Treba predloge šele zbrati in jih uporabiti prihodnje leto.

Vse misli posameznih društev so obravnavane po naslednjih točkah, podanih organizaciji po Glavnem odboru.

I. Naloga in cilj UJU

II. Ustroj organizacije.

III. Kaj naj tvori temelji UJU v slučaju ukinitve poverjeništev.

IV. Kdo je lahko član UJU?

V. Kako naj se organizirajo slušatelji višjih pedagoških šol?

VI. Uprava: Volitev Glavnega in Izvršnega odbora

VII. Kdo naj volji?

VIII. Skupščine in kongresi.

IX. Budžetiranje.

Tovariš govornik pripominja, naj nas bratie Srbi in Hrvatie ne razumejo napačno. To ni nikak separatizem, to so misli in nasveti našega poverjeništa ki predlaga zato, naj se pravila zdaj ne menjavaio, temveč da se počaka z njimi do prihodnje skupščine.

Na podlagi predloženega poročila naj Izvršni odbor sestavi načrt novih pravil in jih predloži Glavnemu odboru. Leta 1927. bomo potem šele sklepali o njih veljavnosti.

Prvi pogoi uspehu je enotna organizacija UJU, v kateri naj bo vse učitelstvo Jugoslavije. Načela organizacije naj bodo taka, da omogočimo pristop v naše vrste prav vsemu učitelstvu. V organizaciji bodimo samo učitelji zuna isti da smo lahko po mili volji v strankah v kulturnih in drugih društvih. To je naše načelo. Bilo je sicer že l. 1919. in ob ustanovitvi UJU merodajno to načelo toda ostalo je boli na papirju, praksa je pa hodila svojo pot.

V načelu rešeno vprašanje je dalo leta 1920. eno organizacijo.

Zavidalo naš je uradništvo — mi pa smo bili ponosni na svoje UJU

Toda samo navdušenje ne nadomešča dela. Iztreženje prihaja in posledica je, da se enotnost ruši in je nevarnost razcepljenja tu.

Strokovna organizacija mora imeti na čelu ljudi ki razumeio kaj je strokovna ideja.

Ne mešamo politike v stanovske organizacije. In tudi v tem oziru so grehi tu. Trkali smo na tuja vrata, na svoja vrata nikdar. Capljali smo za drugimi, efekt je sedaj tu. Pet let po zagrebški skupščini tožimo kako je slabo — ker ne delamo po pravilih.

Pred petimi leti je delalo srce in ustvarilo pravila. Zdaj mora nastopiti razum. Ta naj pride do veljave.

Po teh nekakih uvodnih razmotrivanjih prihaja poročevalec k analizi vseh 9 točk novega programa.

K I. točki pripominja da mora že naziv organizacije povedati, kaj je organizacija. **Že tu mora biti jasno povedano, da smo neodvisni od dnevnih politike.**

Ker je obseg sreskih učiteljskih društev različen, zato je tu boljše če društva imenujemo kratkomalo učiteljska društva z imenom kraja kjer imajo svoje sedeže.

Okoli nas se mora zbrati vso jugoslovske učitelstvo brez izjeme. Tu ne sme biti ločtva po verah, strankah itd.

Vsi za narod in za stan — dvigamo stan.

Organizacija mora sodelovati pri rešitvi vseh javnih vprašanj.

1. Utrjuje naj duhovno edinstvo vseh delov naroda.

2. Utrjuje stanovsko disciplino in moralno itd.

Enotne šole ne bomo imeli, če ne sodeluje v UJU učitelstvo vseh kategorij šolstva.

Potrebna nam je dobra uprava in **prenehati mora vsaka grupacija učitelstva po strankah v organizaciji.**

II. V ustrojstvu organizacije naj ostaneio poverjeništa, katerih obseg naj temelji na kulturnih enotah. Seveda se morajo prevelika poverjeništa reorganizirati.

Mogoča bi bila ustanovitev strokovnih tainištev po posameznih oblastih.

III. Vsled tega odpade III. točka.

IV. Na vrsto prihaja vprašanje članstva UJU.

Z ozirom na to, da ima meščanskošolsko učitelstvo svojo stanovsko organizacijo da imajo profesorji svojo organizacijo, bi mogel biti član UJU le osnovnošolski učitelj. Toda potrebna nam je ena organizacija vsega učitelstva države.

Zato se glase nekateri predlogi naj izpremenimo pravila UJU v toliko, da vstopijo v UJU ostale stanovske organizacije lahko kot celote. Drugi predlog predvideva razne odseke tretji pa priporoča ustanovitev Unije vseh kategorij učitelstva. Izvršni odbor naj izdela primerne predloge v to svrho.

V. Tudi vprašanje organizacije slušateljev pedagoških šol je treba rešiti.

VI. Upravo je treba reformirati. Zdaj je premalo stikov med Beogradom, t. j. med Glavnim odborom in med poverjeništvu. Dosedanji aparat je prevelik in predrag.

Predlogi v tem oziru so, naj se osnuje:

1. Direktorij.
2. Izvršni odbor.
3. Glavni odbor.
4. Poverjeništa.
5. Učiteljska društva.

Radi prevelikih izdatkov je treba skrbiti Izvršni in Glavni odbor. S tem prihranimo mnogo. Tako bo delovanje organizacije boljše.

VII. Glede volitev odborov so stavljeni razni predlogi.

VIII. Kongresi naj odpadeio in če se že vrše, naj bodo to le manifestacije. Skupščine pa naj ostaneio.

IX. Upravno leto naj traja od 1. julija do 30. junija.

Ako izvršimo vse te izpremembe, potem bo naša zgradba velika in močna.

Disciplinirajmo članstvo. **Skraini čas je da se otresemo strankarskih vplivov. Drug družemu prožimo roko in tako bomo dovršili veliko delo v naš prosoeh.**

VERIFIKACIJA MANDATOV.

Sledilo je poročilo verifikacijskega odbora, ki je poročal, da je bilo verificiranih:

Ostali svetovi in nadzorni odbor	predsedniki	delegati	skupaj
Beograd:	17	83	89 = 189
Zagreb:	12	38	46 = 96
Split:	2	4	19 = 25
Ljubljana:	10	28	21 = 60
Sarajevo:	—	10	7 = 17

skupno . . . 387

Samo društvi Nikšić in Užice nista bili odobreni, ker nista poravnali članarine v zmislu pravil.

IZPREMEMBA DNEVNEGA REDA.

Po tem poročilu je bil odmor, po katerem je tov. Šestan predlagal, naj bo popoldne prva točka dnevnega reda volitev odbora.

Soglasno sprejeto!

REFERAT O PROSVETNI POLITIKI.

Sledil je referat tovariša profesorja Skavića o prosvetni politiki.

Omenjal je preganjanje učitelstva, ki se je na Hrvatskem izpostavljal za narodno in državno edinstvo.

Predavatelj omenja fazdeljenost naroda politično in kulturno pred vojno.

Še danes je vprašanje ene ali treh narodov diskutabel — saj je del naroda, ki trdi, da smo trije in ne eno.

Osnova UJU je bila na podlagi narodnega in državnega edinstva, a ni doseglo v danih razmerah ko ni rešeno vprašanje enega ali treh narodov uspehov, ki bi jih drugače.

Da moremo doseči tudi v tem oziru zadovoljive uspehe, nam je nujno potreben enoten šolski zakon.

Ker ni bilo delo UJU uvaževano v javnosti, zato se vprašamo kaj naj naredimo da bo njegova mnenja boli uvaževano.

Organizacija mora zavzeti stališče v vseh vprašanih javnosti.

Državna prosvetna politika mora biti enotna.

Velike važnosti je vprašanje učiteljske izobrazbe. Potrebna je učitelju taka izobrazba radi posebnega stališča, ki ga ima učitelj med narodom.

Potrebno je organizovanje prosvetnih oblasti, **toda ločene naj bodo te oblasti od politične uprave.**

Tudi narod naj tu pove kaj hoče, kaj rabi.

Vpliv političnih strank je tu škodljiv.

Stalnost v organizaciji šolstva v nadzorovanju in upravi šole, to je kardinalna zahteva naša.

Tudi stalnost položaja učitelstva je potrebna.

Toda v dosego tega cilja nam je potreben primeren takt.

Če bo šolska politika zadovoljevala ves narod potem bo uspeh popoln.

Dosedaj smo trpeli, ker nismo še tako duhovno ujedinjeni, da bi mogli enotno postopati.

V začetku je govornika motil nemir nezadovoljencev, ki so hoteli ostrih izjav o preganjanju — toda ob koncu je vsa dvorana molčala in gotovo pritrdira predsedniku ki se mu je zahvalil za lepo poročilo. Proseči tovariše naj bodo stvarni v eventualni debati, je prešel k nadaljnjim točkam dnevnega reda.

Anton Mervič.

SESTANEK SLOVENSKE DELEGACIJE Z REFERENTOM P. FLERETOM ČLANOM IZVRŠNEGA ODBORA.

V svrhu medsebojnega sporazume- ga delovanja je uporabil pov. Andrej Skuli priliko in je sklical v ponedeljek opoldan sestanek v »Imperialu«, kjer naj bi se predvsem navzoči člani ožiega sosveta in navzoči delegati sporazumeli z referentom min. prosv. tov. Pavlom Fleretom, kot članom Izvršnega odbora UJU za sporazumno bodoče delovanje in enotno postopanje.

V prijateljskem razgovoru so se obravnavala posamezna organizacijska vprašanja in so se objasnili medsebojni odnosi.

Poleg teh vprašani so se delegatom tudi pojasnile nekatere zadeve, ki zadevajo potek kongresa in skupščine.

Na tem sestanku sta se tudi določila kot zastopnika ljubljanskega poverjenišva na sestanku za sestavo liste Glavnega odbora pov. Andrej Skuli in urednik Ivan Dimnik.

Obvestilo se je tudi delegate o posetu, ki ga bo imelo ljubljansko poverjenišvo pri ministru g. Iv. Puclju ter so se nominirali v deputacijo člani ožiega sosveta pov. Andrej Skuli, podpredsednik Anton Hren, urednik Ivan Dimnik in Ljud. Musek.

SESTANEK ZA SESTAVO LISTE NOVEGA GLAVNEGA ODBORA.

Na iniciativo zagrebškega poverjenišva se je vršil v ponedeljek opoldne sestanek v hotelu »Imperial« v svrhu dogovora za sestavo enotne in sporazumne liste za Glavni odbor UJU.

Tega sestanka so se udeležili zastopniki vseh poverjeništev. Kot zastopnika ljubljanskega poverjenišva sta bila nominirana na predsestanku pov. tov. Andrej Skuli in urednik Ivan Dimnik.

Sestanek vseh zastopnikov poverjeništev je pokazal, da je teza strogo nestranskega stanovskega organizacije prodrla tudi v drugih poverjeništvih.

Pov. Andrej Skuli je povdarjal, da mora ienati izbiranje kandidatov v Izvršni odbor po strankarski opredeljenosti in moramo v Izvršni in Glavni odbor izbrati svoje najboljši ljudi, ki bodo dali garancijo za nestransko pravec stanovske politike v organizaciji.

To so vsi tudi odobraval in enako stališče so povdarjali tudi drugi govorniki na tem sestanku.

Pri sestavi liste je pov. Andrej Skuli iznesel v imenu ljubljanskega poverjenišva kandidaturno listo, ki je bila sprejeta na pokrajinski skupščini v Celju, katero so navzoči brez ugovora sprejeli.

VOLITVE NOVEGA GLAVNEGA ODBORA UJU.

Ko je popoldne podpredsednik gosp. Vlada Petrovič otvoril skupščino, je povdaril, da je bil dopoldne sprejet predlog ljubljanskega poverjenišva, naj se volitve izvrše kot prva točka dnevnega reda popoldanskega zasedanja. Vsi zborovalci so ponovno pritrdili temu predlogu.

G. Vlada Petrovič je povdaril, da je treba v Izvršni in Glavni odbor izbrati osebnosti, ki bodo dale Udruženju garancijo za uspešno delo in osebe, ki bodo dale garancijo za izvedbo smeri

stanovske politike, ki jo je označila skupščina. Treba je, da se pritegne vse skupine na to bazo in da izginje iz Udruženja vsaka partizanska smer ter se izvaja stroga stanovska politika na novi bazi. Omenjal je, da se je vršil v to svrhu že predsestanek, ki je sestavil listo, katero prečita.

Vnela se je debata za izpremembo liste, in sicer so zahtevale učiteljice večjega zastopstva, skupina somišljenikov tov. Milutina Stankovića je pa zahtevala, da pride tudi on v odbor.

Vsem zahtevam se je ugodilo in je bila nato sprejeta lista, na podlagi katere se je Glavni odbor na večerni seji sledeče konstituiral:

Predsednik UJU je g. Vlada K. Petrovič.

Podpredsednica je gđc. Jelisa-va Vavra.

Podpredsednik Izvršnega odbora je g. Tihomir Kostić.

Tajnik je g. Jovan Milijević.

Urednik »Narodne Prosvete« je g. Vujica Petković.

Urednik »Učitelja« je g. Mih. M. Stanovič.

Ostali člani Izvršnega odbora so gg.: Pavel Flere, kot kandidat in zastopnik slovenskega učiteljstva, Stevo Tintor, kot kandidat in zastopnik hrvatskega učiteljstva, Milutin Stanković, Pero Vuksanović, Danilo Djordjević, Mata P. Ljujić, Anta Mladenović.

Namestniki Izvršnega odbora: Dušan Milutinović, Petar Djaković, Radja Vujčić in Sava Milosavljević. Kot člani Glavnega odbora so bili še izvoljeni:

Za Slovenijo: gg. Anton Gnus, Anton Hren, Josip Lapame in Ivan Dimnik (kot namestnik).

Za Srbijo, Črno goro in Vojvodino: gg. Milan Smiljanić, Dioka Petrovič, Todor Dimitrijević.

Za Dalmacijo: gg. Krešimir Novak, Tanasije Koljani Hinko Urođević in Ivo Mitrović (kot namestnik).

Za Bosno in Hercegovino: gg. Izaija Mitrović, Milan Sučević, Ljuba Jovanović in Gligorije Jerić (kot namestnik).

Za Hrvatsko: gospodje: Jelisa-va Vavra, Blaž Štefić, Jovan Milojević in Antonije Srnić (kot namestnik).

Za člane Glavnega nadzornega odbora: gg. Filip Tošović, Proka Damjanović, Dušan Djordjević, ga. Jela Ivanovičeva in Boža Radulović. — Namestniki: Jova Jakovljević in Svetozar Ivković.

DEPUTACIJA PRI MINISTRU GOSP. PUCLJU.

Po izvršenih volitvah je po prejšnjem sporazumu s predsedstvom Udruženja odšla deputacija ljubljanskega poverjenišva k ministru g. Ivanu Puclju, da mu obrazloži novo stališče poverjenišva.

Poverjenišvo so zastopali pov. Andrej Skuli, pov. namestnik Anton Hren, član ožiega sosveta Ljud. Musek in urednik Ivan Dimnik.

Poverjenik tov. Andrej Skuli je obrazložil in povdaril g. ministru novi položaj v ljubljanskem poverjeništvu UJU, ki hoče stati vsem režimom enako objektivno nasproti pričakuje na enako objektivnost in strogo zakonitega postopanja tudi obratno do učiteljstva.

Ker se čuje, da vlada pritisk od strank glede gotovih personalnih izpre-

memb. opozarja, da take izpremembe ki se izvrše zgolj iz strankarskih razlogov in na tej podlagi, niso niti v interesu strank samih, niti v interesu šolstva in narodne prosvete, še manj pa je to združeno v interesu učiteljskega stanu. Zato je pred takimi izpremembami resno svariti in je prav svarilen zahtev, da stranke s takimi izpremembami ničesar ne pridobijo, polpretekla doba.

Poverjenišvo in novo vodstvo, ki ga zastopamo bo stalo strogo na stališču da se imajo vsa premeščena stalnega učiteljstva izven razpisa izvršiti le sporazumno s prizadetimi vsa premeščena ki imajo disciplinaren značaj, le na podlagi predhodne disciplinarne preiskave in na podlagi disciplinskega pravorekja in vse nadzorniške izpremembe le na podlagi ugotovljenih stvarnih razlogov in ne brez predhodnega zaslišanja prizadetih in ugotovitve vzrokov, ki naj bi bili podlaga izpremembi.

Na to je iznesel pov. Skuli predloge, ki jih je prejel ljubljansko poverjenišvo od članstva v zadevi snovanja kmetijsko nadaljevalnih šol za decu od 14—18 leta in zadevi prirejanja tečajev za učitelje, ki naj bi ga usposobili za ta pouk ter snovanje teh šol. Omenjal je tudi konkretne slučaje da bi se dovoljevali dopusti v svrhu študija te stroke.

Gospod minister je obljubil, da bo takoj ustavil potrebne vsote za snovanje in vzdrževanje kmetijsko-nadaljevalnih šol v budžet, ki ga je prav ta dan pripravil za oddajo in enako tudi potrebne vsote za tečaje za izobrazbo učiteljev za kmetijsko nadaljevalne šole. Enako hoče tudi napraviti posebno vlogo na ministrstvo prosvete s strani ministrstva pohlevstva da se bodo dovoljevali učiteljstvu dopusti v svrhu kmetijskega študija.

POROČILO »IZVEŠTAJNEGA« ODBORA.

Delegati so preieli tiskano poročilo o delovanju Glavnega odbora. To poročilo je pretresal Izveštajni odsek.

Tiskano poročilo o delovanju Glavnega odbora UJU povdarja izročitev resolucij V. glavne skupščine v Subotici g. ministru prosvete, delovanje za zaščito stanovskih interesov: protesti proti premeščanjem na Hrvatskem, vloga za 15% povešek pri 32 letih penzije, premembe šolskih nadzornikov, za reorganizacijo učiteljskih za izjednačenje prejemkov poročenih učiteljev, akcija za disciplinarni postopek po čin. zakon, izplačilo dolžne razlike nov cenzus za odmero penzije, delovanje na reorganizaciji Udruženja, zakon o narodnih šolah, zveze z učiteljskimi organizacijami drugih slovanskih držav, Koviljački Učit. Dom in Jugoslov. Učit. Dom v Beogradu, vračilo penzijskih fondov naš organizaciji tisk seje in delo Izvršnega odbora, obveščanje članstva v personalnih zadevah, osebne izpremembe v Glavnem odboru in Poverjeništvih, manifestacije, knjižnica Glavnega odbora; poleg tega poročila obsega »Izveštaj« imenik članov Glavnega odbora in odborov vseh poverjeništev in okrajnih učiteljskih društev ter poročila o delovanju poverjeništev.

Iz »Izveštaja« je razvidno, da šteje poverjenišvo Beograd 6480 članov, poverjenišvo Zagreb 2040 članov, poverjenišvo Ljubljana 2324 članov pov. Sarajevo 703 člane pov. Split 897 članov. Skupaj ima torej UJU 12.454 članov.

Take misli so mi došle v glavo pri čitanju Möderndorferjeve brošure. Ves zamišljen sem jo položil na mizo in z žalostjo v srcu sem priznal, da jih je malo v naših vrstah, ki bi s tako živostjo delali za trpina, kakor to dela naš tovariš in pisatelj omenjene brošure, Nikarjih poklonov nočem delati tovarišu Möderndorferju, le to lahko trdim da je iz vsega delca viden lep okvir učitelja-delavca, ki ne kloni hrbita tudi v najkritičnejših urah. Ne mamijo ga lepe besede gospode, Tak bi moral biti učitelj!

Iz brošurice lahko sleherni izprevidi kaj je boji in kaj pomeni bojevitost članstva. Le trohica priborjene pravice je stalo ogromno truda.

Kapitalizem je mednarodni. To je jasno začrtano i v tej brošuri. Rudarja in kmeta-trpina je izsesaval nemški kapital, a sedaj opravlja to isto delo Anglež, onj Anglež, o katerem smo sodili med svetovno vojno tako sentimentalno.

Herman Kmet.

»Izveštaj« obsega tudi račune in bilanco UJU.

V imenu Izveštajnega odbora je poročal tov. Blagoje Radojković. Konstatiral je da so člani Glavnega odbora poročilo podpisali. Niso še izpolnjevale vse zahteve učiteljstva. Nova uprava bo imela še mnogo dela na realizovanju učiteljskih zahtev, v prvi vrsti pri šolskem zakonu. V nekaterih pogledih je Glavni odbor premalo storil in se je premalo energično zavzel, posebno glede preganjanja učiteljstva v drugi vrsti je treba povzdigniti v tem pogledu stanovski tisk, treba je večje pažnje, da dobimo dobre šolske nadzornike, energične se je treba zavzeti za izolačilo razlik.

Podpredsednik g. Vlada Petrovič odgovarja, da se mu zdi umestna kritika tov. Radojkovića. Po tej konstataciji se je poročilo o delovanju Udruženja brez debate odobrilo.

DEBATA O IZPREMEMBI PRAVIL.

V imenu odseka za izpremembo pravil je poročal g. Ljubo Krajačić, ki je prečital predlog da se revizija pravil odloži na bodočo skupščino, med tem se pa referat g. Skale prevede in razmnoži ter odpošlje vsem poverjeništvom, da se na podlagi teh smernic sestavi načrt novih pravil, ki jih pred glavno skupščino obravnavajo vsa poverjenišva.

Predlog je bil sprejet po daljši debati v katero so posegli gg.: Uzelac, Milan Protić, Nedeljko Lazarević, Danilo Milanović, Djuro Logomerac, Živojinović in Skala.

Ta debata je jasno pokazala, da želi učiteljstvo od vsega partizanstva popolnoma očiščeno organizacijo ki bo strogo stanovska in strokovna. Ves referat g. Skale je bil že v tej smeri izdelan, še ostreje pa je to zahtevo začrtala in povdarila debata.

V tej debati je bilo jasno videti, da so temeljne teze ki jih je sprejelo slovensko učiteljstvo v Celju globoko ukoreninjene v najširših plasteh učiteljstva in da se učiteljstvo odločno izreka za strogo nestransko stanovsko politiko in za stanovsko edinstvo vsega učiteljstva v državi.

DEBATA O PROSVETNI POLITIKI.

Najzanimivejša je bila debata o prosvetni politiki, ki je bila naravnost zmagoslavna za deklaracijo slovenskega učiteljstva in niene teze, ki so bile sprejete v Celju.

Kakor bi vrelo iz govornikov, tako so prikinemale misli deklaracije druge za drugo pri enem kakor pri drugem govorniku, vedno boli v izraziti obliki, izzvenevale so iz temperamentnih govorov učiteljstva iz Južne Srbije Bosne Hercegovine, Dalmacije in Hrvatske.

Kmalu je bilo videti, da smo si edini in smo istih misli tudi glede preokreta, ki se mora izvršiti v naši organizaciji.

Slovenskim delegatom deklaracije ni bilo treba niti iznašati niti zagovarjati, saj so jo iznašali drugi in zagovarjali boli odločno, kakor so jo zagovarjali dosedanji meni najvnetejši zagovorniki.

Srbsko učiteljstvo je bilo še radikalneje od slovenskega ter je zahtevalo že na svoji pokrajinski skupščini popolno sindikalno osnovo za reorganizacijo Udruženja in tudi na pokrajinski skupščini hrvatskega učiteljstva v Zemunu se

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

16. Škocijan pri Mokronogu osnovna šola: Izdelali so dva predmeta za razstavo v Beogradu. Na binokšno nedeljo so uprizorili igrji »Ptičji kralj« in »Volk in kozica«. Obe igrji je mladina izborna izvajala. Občinstvo, ki je napolnilo društveno dvorano do zadnjega kotička je bilo polno hvale Dohodkov je bilo 300 Din. Od čistega dobička se je poslalo Jugoslovenski Matici in Družbi sv. Cirila in Metodaa po 50 Din. Ostali znesek so porabili za izlet ob sklepu šolskega leta. Nabrali so dne 7. junija 1925 za Rdečji križ (351.45 Din) in napravili izlet v bližnje okolice.

17. Toplice pri Zagorju ob Šavi, osnovna šola: Priredili so dve otroški igrji, sodelovali pri dramatičnem odseku Sokola in napravili izlet v okolico.

18. Zagorje ob Šavi osnovna šola: Sklenili so obdarovati obmejno decu za

LISTEK.

VINKO MÖDERNDORFER:

Boji in napredek Mežiških rudarjev.

Pod tem naslovom je izšla pred kratkim brošurica tovariša Möderndorferja. Dobil sem jo i jaz v roke in sprva sem si mislil: »Čemu nam tovarš vsiljuje svoje lokalne zadeve? Kakšen pomen naj ima to za nas učitelje?«

Učiteljevo delo bi moralo biti vedno usmerjeno v pravi boj v oni boji, ki ima pred seboj jasno začrtan cilj. Tako delo bi rodilo pravi uspeh in naš ugled bi raste.

Ni pravo delo to, da sem v kakem društvu in tam le pomagam morda le z nasvetom pri prirejanju veselice itd. To je sicer navidezno lepo in v hipu učinkovito pa le v hipu. Ko pa hočem videti pravi uspeh, tedaj se vse pene pre-

hitro razblinijo in zopet sem tam kjer sem bil pred nedavnim.

Stara resnica je, da nas učitelje čaka nebrojno nalog, katere nam je izvršiti med ljudstvom. Smo pa li zreli za pravo delo med ljudstvom? Dvomim, kajti drugače ne bi bili tako zasovraženi pri ljudstvu kakor smo baš sedaj. Nimamo jasnosti v načelih, nimamo pravega pojma o naši vlogi med narodom. Morda se bo vse to čudno zdelo in vendar je tako.

Vendar pa naše pravo delo za ljudstvo ne bi bilo tako težko, ako bi le hoteli malo se pozlobiti vase. Hipoma bi spoznali, da je vse to naše behanje za strančice le tuja navlača, s katero se ponášamo pred takozvano gospodo. Kaj briga kmet, delavec trpin itd.!

Vidimo bedo med ljudstvom in želimo pred njo. Zapiramo se z močnimi zapahi, da ne bi slišali ljudskega klica po pravih voditeljih oziroma po ludeh s čutečim srcem. Pa zopet naš glas: »Kaj ljudstvo kaj beda in še drugo! Stranka, stranka, to je glavno!«

== Šolski upravitelji in upraviteljice, naročite šolske potrebščine pri Učiteljski tiskarni! ==

je videlo spoznanje, da na tej osnovi ne pridemo do cilja in pripoznavati so se pričele teze popolnega stanovskega edinstva v svrhu obrambe skupnih interesov.

Ze referat g. Skaviča je bil znatna poteza umika in priprava za bazo popolnega stanovskega edinstva učiteljskega stanu. Na kongresu samem sta bila oba incidenta javna manifestacija za popolno stanovsko edinstvo in nestransko obrambo učiteljskih stanovskih interesov. Pod vtisom hrvatske pokrajinske skupščine v Zemunu in pod vtisom enodušnega izraza novega pravca stanovske politike organizacije, ki je bil viden na kongresu, je potekel tudi referat g. Skaviča, brez ofenzive proti novi smeri in brez obrambe starih tradicij in gesel, proti katerim je vel veter ves čas kongresa in ves čas na skupščini.

V imenu odseka je iznesel resolucije o prosvetni politiki g. Žika Radosavljevič, ki zahteva enotni šolski zakon pri katerega izdelavi mora sodelovati tudi naša organizacija. Odločno mora biti zaščitena učiteljska stalnost.

Lahko trdimo, da pravi izraz mišljenja učiteljsva na ni bil referat g. Skaviča in ne iznešena resolucija temveč je bil pravi izraz mišljenja večine učiteljsva viden v debati in v izražanju mišljenja ki so ga iznašali delegati vseh pokrajin v debati. Posebno učitelji iz južnih delov Srbije so neizprosno in zelo radikalno iznašali in zastopali temeljne ideje stanovske politike kakor jih zastopa deklaracija slovenskega učiteljsva.

V debato so posegli g. Aranicki, Stojilović, Vukšanović, Sima Simić, Vitorović, Čeda M. Todorović, Dušan Šestan Juraj Mravinac, Nedeljko Lazarevič in ga. Natalija Lazarevič.

Posebno v toplih besedah in vehementno je zagovarjal strogi nestranski pravci stanovske politike v organizaciji zastopnik sarajevskega poverjenišva g. Nedeljko Lazarevič.

Tov. Dušan Šestan je med svojim govorom prečital tudi celisko deklaracije v srbo-hrvatskem prevodu.

Voditelj opozicionalnega učiteljsva v beograjskem poverjeništvu delegat g. Vitorović je v ostrih besedah obsojil cepljenje učiteljskih vrst na podlagi vsiljenih nestanovskih gesel v stanovske programe kakor se to vrši z zlorabo narodnega edinstva ki je le sredstvo za delitev učiteljsva v državotvorno in antidržavno, v zveličavno in separatistično.

Debata o prosvetni politiki je bila najsvetlejša točka vsega kongresa in skupščine, v njej je nadla odločitev o smeri stanovske politike ki jo želi ogromni del učiteljsva iz vse države, z njo je zmagala tudi celiska deklaracija brez glasovanja na državnem torišču v učiteljskem parlamentu.

PREDLOGI IN NASVETI.

G. Blagoje Ristić je čital nato še došle predloge, ki so bili predloženi skupščini potom izvršnega odbora.

Iz področja ljubljanskega poverjenišva sta došla dva predloga.

Sprejet je bil predlog ožjega sosvetja pov. Ljubliana, da naj se sestajajo redno vsak drugi mesec vsi poverjeniki ter predsednik in tajnik UJU iz Beogra-

Božič in pomagati bedni bolehnim obitelji.

19. Ljubliana, I. deška osnovna šola: Podmladkarji so skrbeli za revne svoje součence ne glede na to ali so bili člani ali ne, posebno s tem, da so donasili boljše situirani obrabljeno perilo, obleke in čevlje ter jih razdeljevali med ubožnejše učence. Takih obdarovani je bilo v vsem letu 29. — Učenci od III. razreda višje so dopisovali neposredne z učenci Podmladkarji drugih šol naše kraljevine. Dopisi so bili večmoma odgovori na pisma, ki so jih prejemali od drugod največ iz beograjskih šol. — Ob sklepu šolskega leta je prispevala blagajna Podmladkarjev za počitniško kolonijo na Dovjem z zneskom 200 Din, ki se je porabil za vzdrževanje revnih otrok v omenjeni koloniji. — Priredili so izlete v okolico in na Gorenjsko ter nekaj razredov na Dolenjsko.

77. Maribor, IV. dekliška osnovna šola: Nabirale in poslane so prispevke dec. v Prizren. Izdale so 1650 Din za šivalni stroj. — Priredile so en koncert skupno s Podmladkarji drugih šol in en koncert na Vidov dan. Udeležile so se prireditve »Slovenskega ženskega društva«. — Napravile so izlete v bližnjo okolico.

da v najprikladnejšem središču med vsemi poverjeništvu na seje, na katerih se bodo utrdili medsebojni osebni stiki med poverjeništvu in centralo ter se bodo spoznavale medsebojno prilike v posameznih poverjeništvih. Na teh sejah se bo razpravljalo o položaju in potrebnih enotnih korakih ki jih imajo izvesti posamezna poverjenišva in izvršni odbor v interesu učiteljskega stanu in povzdige naše stroke.

Drugi predlog je doposlal kot protest proti celjski pokrajinski skupščini ljubljanskega poverjenišva izvršnemu odboru neki akcijski odbor, obstoječ iz gg. Ivana Šmaidka Antona Likozarja, Antona Germeka, Rudolfa Dostala, Luke Jelenca, Rudolfa Kneza in Pavla Plesničarja. Ta predlog je izvršni odbor že pred skupščino sam odklonil, ker ne pripozna kot osnove Udruženja nikakih akcijskih odborov in je došel predlog na izvršni odbor popolnoma nelegalnim putem.

Osvojeni so bili še razni drugi predlogi, ki jih priobčimo posebe.

Po izčrpanem dnevnem redu je zaključil predsednik g. Pero Vukšanović s posebnim nagovorom skupščino.

KAJ PIŠE »NARODNA PROSVETA« O PREOKRETU V UJU?

»Narodna Prosveta« prinaša izpod peresa bivšega urednika »Narodne Prosvete« tov. St. Staničiča uvodni članek pod naslovom »Rezultati kongresa«, kjer piše sledeče:

»Kongres in skupščina sta izvršila tudi izvolitev nove uprave UJU. Neprekimena zahteva vsega učiteljsva, da se iz Udruženja odstrani partijska politika, je dala kot rezultat koalirano listo nove uprave UJU.

In kot poročstvo za boljšo bodočnost organizacije, kot željo vsega učiteljsva in neodložljivo potrebo — so ob priliki konstituiranja vse tri glavne grupe pov. v UJU podale preko svojih govornikov svečane izjave, da z vstopom v upravo UJU odpravljajo iz sebe vsako strankarsko politično tendenco otrsajajo s sebe partizanski prah in prehaiano v upravo UJU, da služijo učiteljsvu izključno kot prosvetni in stanovski delavci, brez ozira na stranke.

Te izjave dajejo novo nado za boljšo bodočnost našega Udruženja, za krenkejšo in složnejšo delo v upravi in če se bo na temelju teh izjav vodilo našo organizacijo samo po prosvetnih in stanovskih potih, udano in nesebično, se bo našla vez, da bo vsa naše učiteljsvo enodušno in složno.

Po svoji mnogobrojni udeležbi je bilo vidno živo zanimanje za skupno delo in cilje ter je bil doprimešen dokaz, kako velika je ljubezna in neomajna je vera v naše stanovsko edinstvo in našo stanovsko zajednico.

KAJ PRAVI O POTREBI NOVEGA PREOKRETA HRVATSKI PEDAGOG DR. J. TURČ.

On piše v »Narodni Prosveti«: »Ako učitelje prevladajo na kongresu politični, strankarski plemenski in konfesionalni interesi in afekti, je to dokaz da nimamo

„Nema“.

Po devetnaesturni vožnji smo srečno privozili v prestolico. Vsak izmed nas je prešel svoje boleče kosti, pregledal svoji možniček, olajšanem no tov. Kobalu za napitnine neprestano se menjajočim sprevednikom in oropanjem po zagrebški restavraciji — ter skočil več ali manj gibčno na peron, da se lepo dostojanstveno postavi ob sprejemu.

Pa stojimo in čakamo ter se oziramo. Vprašam tuica: »Prosim gospod kje čakajo tovariši določeni za sprejem? Ne bi rad zamudil!«

»Kdo?« vpraša tujec.

»Tako nekak tovariški odbor, nekak kómite, ali podobno.«

»Ah, nema jih, nema!«

S prtljago v levi in načrtom mestnih ulic v desni romamo vsak v svoji določeni hotel. Po dolgem trudu izpraševanju in velikih nepotrebnih ovinkih dospem do svojega. Prosim vratarja, da mi pokaže sobo, zame rezervirano.

»Nema je!« pravi.

»Kako, da ne?« vprašam ponižno ter mu kažem listek. »Saj je rezervirana zame!«

učiteljev, ki so samostojni in svobodni duhovi ter ne morejo biti niti vzgojitelji takih duhov. Isto in enako zlo je, ako učitelji robujejo Srbstvu, Hrvatstvu Jugoslovenstvu, komunistični, socialistični ali klerikalistični »religiji« in vrsti te alij one stranke. Učitelji, ki robuje, je fanatiziran; učitelji, ki je fanatiziran, ta je poln strasti; učitelji, ki je poln strasti, ta ne more dvigniti mladine višje od sebe. A to je naša dolžnost!

Stvorimo stanovsko organizacijo, ki bo prepredila poedincem, da bi služili strankam in ne šoli.«

SEJA GLAVNEGA ODBORA.

Takoj po skupščini se je sestal novi Glavni odbor na sejo v svrhu konstituiranja.

Na tej seji so poverjeniki posameznih poverjeništev podali svoje oficijelne izjave, v katerih so vsi brez izjeme naglašali, da se hočejo izogniti vsakih partijskih ozirov in vplivov in hočejo zastopati v Glavnem odboru strogo novo smer, ki bo donesla učiteljsvu večjih uspehov, na tej podlagi naj se izvrši tudi konstituiranje novega odbora

Izbrani so bili funkcionarji, kakor so srediči označeni.

Po konstituiranju je povzel besedo bivši predsednik UJU gosp. Milutin Stanković, ki je naglasil, da je le slučajno prišel zopet v Glavni odbor. Pripoznal je povreške, ki so se dogodile,

Zveza učiteljskih društev Julijske Krajine - razpuščena.

Italijanski »imperij«, ki ob vsaki priliki povdarja svojo moč in veličino, se je zbal peščice tovarišev in jim razdejal skupno ognjišče. Kdor pozna laško mentaliteto temu ta vest ni prišla nepričakovano. Našim tovarišem in tovarišicam je namenjeno izpiti grenki kelih do dna. Želimo jim le, da bi ne ostalo nič grenkega v kubi, ko pridejo k nam preko meje.

»Zveza« naših tovarišev v neodrešeni zemlji je pomenila več nego si mislimo. V njej je bila osredotočena vsa kultura, ki so ji bila drugače vrata zaprta. Manj stanovska nego kulturna (stanovskih pravic ni bilo kje braniti ob obstoječem laškem cinizmu) je bila eminentne važnosti ne le za učiteljski stan nego tudi za narod. Nobena druga organizacija ni izvršila toliko izključno kulturnega dela med naširšimi plastmi zaslužnjene naroda kot razpuščena »Zveza«. In zaradi tega je morala iti

»Zveza« je prva spoznala da mora vsak sam pomagati kdor noče pasti za desetletja nazaj v državi, ki programatično sili širše plasti v analfabetstvo — vzdrževala je večtedenske vsakoletne izobraževalne tečaje za svoje člane in širila obzorje svojih članov v samozobraževalnih odsekih. Iz teh tečajev in odsekov je izšlo lepo število kulturnih borcev, ki so svoje znanje in izkušnje razširili med ljudstvo. Inteligenca, poštenost in trdnost našega ljudstva tam preko meje je v dobršni meri uspeh dela teh borcev. Z ukinitvijo »Zveze« je to delo uničeno in vsak tovariš bo od-

»Da, ali oddali smo jo, ker nam je zmanjkalo prostora, morda se kaj izprazni medtem.«

In grem, da si poiščem sobo na lastno pest. Hodim in hodim, pa me zaloti nevihta in ves premočen se znajdem v Savski šoli kjer je deloval odbor za odkazovanje prenočišč. Povem: tako in tako...

»Ah, kar tu ostani!« mi pravi prijazen srbski tovariš in mi odkáže posteljo v šolski sobi. Bila je dvanaista izmed trinaistih. Odlagam in vprašam tovariša ob sosednji postelji: »Ti, ki si že eno noč prebil tu, nove: ali imate koga, ki smrči? Moji živci so namreč kaput!«

»O, tega nema med nami!« se nasmehe moi trinaisti sosed.

Noč. Truden in zbit ležem in čakam, da priromaio vsi domov in utihnejo. Okrog ene ponoči nastane res tišina. All bila je tišina pred nevihto. Komaj zadremlem me vzbudi strahovito grgranje, erčanje, piskanje in hropenje kakor da gre moččen plaz preko nas: moi trinaisti sosed je začel smrčati... Sedem na posteljo in bulim obupano v praznino. In drug za drugim sedajo tovariši... tekem pol ure naš sedaj vseh dvanaisti tovarišev... zavistno gledamo trinaiste-

ko je še on bil na vodilnih mestih Udruženja, a s tem pripoznanjem naj bo tudi vse pozabljeno kar je bilo. Sezimo si zopet prijateljsko v roke in delujemo na novih osnovah, brez partijskih primesi, kakor se je to povdarjalo na kongresu in skupščini in kar bo edino v blagor učiteljskega stanu in narodne prosvete za kar hočemo složno vsi delovati v Glavnem odboru.

Njegova izjava je bila toplo pozdravljena od vseh.

BANKET V »IMPERIALU«.

Zvečer je bil banket v hotelu »Imperial«, katerega se pa zastopniki ljubljanskega poverjenišva niso mogli udeležiti, ker so odhajali z večernim vlakom in je silno neurje, ki je nastalo tik po skupščini, prepredilo udeležbo še onim, ki so se ga prvotno namenili udeležiti v imenu tega poverjenišva.

Ivan Dimnik.

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju donarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS ova informacije so valdar točne izbrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS ov telefon je 6-26, a brojavni naslov Argus

slei navezan na še bolj skrženo število izobrazbeželnih nezgo doslej.

»Zveza« je izdajala mladinski list »Novi Rod« ki se je znal tekom let uveljaviti v naši literaturi. Pred leti, v času naše literarne suše, je bil med najboljšimi literarnimi revijami izmed najboljših, kajti izdajal je dela, ki niso bila namenjena le deci, ampak tudi odraslim katerim so bile slovenske knjige zaprte. Vse ga je čitalo mlado in staro. In imena kakor Cankar, Župančič, Golar, Širok Levstik Milčinski i. dr. niso po nobenem drugem listu postala tako popularna kot po »Novem Rodu«. Ves čas svojega obstoja se je boril z laškimi oblastmi ki so ga na vse možne načine preganjale, ga prepovedale deci, ga se žigale in brezuspešno iskale v niem kaj nezakonitega. Kaj bo sedaj z njim, ki je bil skoro edino slovensko čtivo za zatirano deco?

Z »Zvezo« je uničen tudi pevski zbor »Zveze«. — Izvrševal je veliko delo naše kulture med narodom in kazal našo glasbeno kulturo tujerodcem. S svojimi vajami je obvaroval marsikaterga člana pred malodušiem in obupom: s svojimi koncerti po deželi je oživel marsikie umirajoče navdušenje in vzbudil v marsikom uspavan ponos: s svojimi koncerti po Italiji pa je predružučil marsikie umetno privzgojeno mišljenje o nas in naši pesmi.

Vsemu temu je zadan težak udarec, ki ga bo težko parirati.

Nam, v svobodi, ne preostaja drugega nego sočustvovanje. Temboli, ker

ga, ki se ne gane ampak z neizrecnim fanatizmom odpira nove registre. — Ob petih jutraj smo vsi, razen trinaistega, v kavarni.

Zmanjka mi žigic. Stopim v prvo trafiko da si jih kupim. Pa mi da fante črno-zolte. »Prosim,« pravim »Ciril-Metodove, ali pa one Jadranske straže.«

»Nema!« odkima fante.

Vprašam priznanega srbskega stanovskega organizatorja: »Ali imate pri vas tudi »Akcijski odbor?«

»Kakov akcijski odbor, brate? Nema toga kod nas.«

»Ali poznate pri vas preprič o narodnem in državnem edinstvu?«

»I toga nema kod nas!«

»Kaj pa imate?«

»Stanovsko edinstvo iščemo!«

Navsezadnje sem se tudi jaz naučil: Ko sem se vrnil in izstopil v Ljubljani, stopi predme berač in mi proži svojo suho dlan. Pogledam v denarnico in vzdihnem: »Nema, brate!«

J. Ribičič.

Monopol šolskih zvezkov je preklican. Naročajte zvezke Učiteljske tiskarne!